

— MIASTO

NAUKA

SZTUKA

GOSPODARKA

POD REDAKCJĄ
KATARZYNY SADOWY

	WSTĘP KATARZYNA SADOWY	4
CZĘŚĆ I	MIASTA REALNE	6
1.1	Rola architektury w kształtowaniu społecznego obrazu nauki i kultury KATARZYNA SADOWY	8
1.2	Znaczenie siedziby uczelni jako miejsca rozwoju i innowacji MAREK BRYX	15
1.3	Sektor kreatywny w rozwoju miast RAFAŁ KASPRZAK	23
1.4	Satysfakcja, zaufanie i zaangażowanie segmentu kreatywnego w rozwoju miasta SYLWIA BĄKOWSKA	35
1.5	Strefa społecznie wykluczona jako źródło potencjałów społeczno- -kulturowych. Casus północnych przedmieść Ostródy WIESŁAW SKROBOT	47
1.6	Powrót do śródmieścia Bydgoszczy ANNA REMBOWICZ-DZIEKCIOWSKA	58
1.7	Przestrzenny zasięg oddziaływania instytucji artystycznej nieposiadającej swojej siedziby STEFANIA ŚRODA-MURAWSKA	68
1.8	Miejskie interwencje. Uwarunkowania społeczne i proces realizacji projektów na podstawie działalności hiszpańskiego kolektywu Basurama URSZULA KOZMIŃSKA	77
CZĘŚĆ 2	MIASTA IDEALNE	89
2.1	Koncepcja miasta zrównoważonego i próby jej wdrożenia w europejskiej przestrzeni osadniczej ALEKSANDRA LEWANDOWSKA	90
2.2	Miasto proekologiczne a miasto kreatywne. W poszukiwaniu wspólnego kształtu przestrzeni KATARZYNA ZIELONKO-JUNG	99
2.3	Obiekty kulturotwórcze a elementy natury ELŻBIETA KUSIŃSKA	110
2.4	Warszawa jako miasto przyszłości KACPER POBŁOCKI	121
2.5	Toruń idealny? O mieście (z)estetyzowanym AGATA WESOŁOWSKA	128
2.6	Zmysłowe osvajanie „peryferii” miasta. Efemeryczne instalacje artystyczne jako taktyka odczytywania miejsc JUSTYNA SOLTYS	137
2.7	Małe miasto idealne PAWEŁ PEDRYCZ	146
CZĘŚĆ 3	MIASTA W SIECI	155
3.1	Cloud city: przestrzeń realna – przestrzeń wirtualna – przestrzeń obywatelska TADEUSZ KMIEĆ, KRZYSZTOF WRANA	156
3.2	Umierające miasteczko. Wielkomiejskość w krajobrazie kulturowym małych miast WERONIKA BRYL-ROMAN	165
3.3	Świadomość planistyczna inżyniera budownictwa sukcesem zrównoważonego rozwoju miasta KONRAD PODAWCA	174
3.4	Współpraca międzyrodowiskowa jako kluczowy czynnik sukcesu w procesie rewitalizacji przestrzeni miejskiej – studium przypadku „Przywróćmy Szczecinowi Stare Miasto” HUBERT PACHCIAREK MALWINA SZAREK	190
	PODZIĘKOWANIA	200

— Koncepcja miasta zrównoważonego i próby jej wdrożenia w europejskiej przestrzeni osadniczej

ALEKSANDRA LEWANDOWSKA¹

Wprowadzenie

Mamy do czynienia ze wzrostem znaczenia miast na światowej scenie geopolitycznej. Miasta stają się nie tylko areną życia społecznego i kulturalnego, lecz w ostatnim okresie dostrzegalny jest ich wzmożony wpływ na rozwój gospodarki, o znaczeniu nie tylko lokalnym, lecz także krajowym i międzynarodowym. Tym samym tworzą duży potencjał społeczno-gospodarczy, który wymaga też korzystania z kapitału naturalnego i powoduje coraz częściej ingerencję w środowisko naturalne i jego nadmierną eksploatację. Postępująca urbanizacja nie jest możliwa bez rozporządzenia zasobami naturalnymi. Ważne jest jednak, aby dynamiczny rozwój miejskich aglomeracji w jak najmniejszym stopniu naruszał cenne rezerwy przyrodnicze. Sprostanie temu naglącemu wyzwaniu leży obecnie w gestii wódcy miast i gmin.

Przed rozpoczęciem analizy miast pod kątem wdrażania zrównoważonego rozwoju należy choć pokrótce określić przedmiot rozważań podjętych w tej pracy. Jak konstatuje Daniela Szymańska, zdefiniowanie pojęcia „miasta” staje się złożonym i skomplikowanym zagadnieniem, z którym na przestrzeni lat usiłowali uporać się zarówno geografowie, jak i urbaniści, socjologowie czy antropologowie. Każda z tych grup proponuje własną interpretację tego terminu, a warto podkreślić, że również prawie każde państwo ustala indywidualne ramy określające, co można uznać za miasto, a co nie [Szymańska 2007]. W niniejszym opracowaniu przyjęta zostanie taka definicja miasta, która pozwoli najlepiej zobrazować zagadnienie zrównowa-

¹ Mgr Aleksandra Lewandowska, Katedra Studiów Miejskich i Rozwoju Regionalnego, Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

żonego rozwoju. Miasto to zatem pewien obszar wielofunkcyjny, niezdefiniowany granicami administracyjnym, swoistego rodzaju środowisko życia i pracy człowieka, poddane wieloaspektowym przemianom w zakresie społecznym, ekonomicznym oraz środowiskowym.

Zrównoważony rozwój jako podstawa koncepcji miasta zrównoważonego

W miastach skupia się większość działalności gospodarczej, w tym produkcja towarów i energii, usługi transportowe oraz intensywne użytkowanie ziemi, co tworzy z jednej strony szereg korzyści, ale z drugiej rodzi też problemy, takie jak degradacja środowiska naturalnego, będąca następstwem rozlewania się przestrzeni miejskiej i negatywnego oddziaływania miasta na powietrze, klimat, glebę oraz faunę i florę czy nadmierna eksploatacja surowców naturalnych. W miastach występują też innego rodzaju problemy, o charakterze społeczno-gospodarczym: bezrobocie, wzrost rozwarstwienia społecznego czy też patologie społeczne. Toteż przed każdym miastem stoi zadanie, aby te problemy próbować eliminować lub chociaż zmniejszać ich oddziaływanie. Ażeby móc prowadzić działania zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców, należy zatem kierować się, jak zauważa Voula Mega [1996], zasadami prewencji i przezorności, by w odpowiednim momencie zdołać ochronić organizm miejski. Z tych wszystkich powodów zarządzanie środowiskiem miejskim w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju jest prawdopodobnie jednym z najważniejszych i najtrudniejszych zadań na przyszłe lata [Hens 2010].

Zrównoważony rozwój zdaje się być rozsądnym rozwiązaniem, realizowanym w trzech wymiarach, tzn. ekonomicznym, społecznym i środowiskowym, tak aby prowadzić m.in. do: wzrostu PKB i zapewnienia optymalnej ilości dóbr oraz poziomu usług; zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych mieszkańców; podnoszenia jakości życia i poprawy warunków pracy, poprawy stanu środowiska i zachowania potencjału przyrodniczego wraz z ochroną bioróżnorodności [Brzoska, Lewandowska 2013, Hull 2011]. Wielu naukowców twierdzi, że trudno wyodrębnić uniwersalne normy zrównoważonego rozwoju, istnieje też wiele sposobów realizacji tego typu polityki. Miasta różnią się więc między sobą we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju [Houghton, Hunter 2005]. W implementacji zrównoważonych standardów nie chodzi o doprowadzenie do unifikacji chociażby europejskiej przestrzeni miejskiej, a wręcz przeciwnie, o to, by przybierała ona różne formy i realizuje różne strategie w zależności od charakteru miasta [Elle i in. 2003].

Transformacja miast na przestrzeni lat ma zmierzać w stronę trwałego i zrównoważonego rozwoju, a nie jak chciałyby gremia ekologów w stronę ekologicznej przestrzeni miejskiej. Aspekty związane z ochroną środowiska

stanowią jedną ze składowych wspomnianego rozwoju, przy czym kwestie społeczne i gospodarcze pozostają równie ważne. Zrównoważony rozwój miasta oznacza z jednej strony poprawę jakości życia obecnych mieszkańców, z drugiej zaś wiąże się z takimi działaniami, które zmierzają do zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń, bez ograniczenia dobrostanu regionalnego. Zbigniew Paszkowski dodaje, iż „idealne miasto zrównoważone to miasto, które korzysta z zasobów środowiskowych w takim stopniu, w jakim może te zasoby odbudować. To miasto, którego rozwój jest stopniowy, przemyślany i celowy” [Paszkowski 2011, s. 196].

Pojęcie miasta zrównoważonego nie zostało zdefiniowane w sposób jednoznaczny. Przede wszystkim przyjmuje się szeroki zakres tego terminu. Miasto zatem, aby mogło zostać określone jako zrównoważone, musi „rozpoznać potrzeby wszystkich ludzi, nie tylko tych żyjących w granicach miasta, ale i poza nimi oraz nie tylko obecnych, ale i przyszłych pokoleń, a także ograniczyć zapotrzebowanie na pewne zasoby i zwiększać pojemność środowiskową w skali lokalnej, regionalnej i globalnej, a tym samym zdolność środowiska przyrodniczego do absorpcji i neutralizacji zewnętrznych efektów działalności człowieka” [Mierzejewska 2008, s. 57].

Literatura przedmiotu jest bogata, jednakże w zdecydowanej większości opiera się na dorobku zagranicznych uczonych. Warte wskazania są chociażby prace: Bob Walter i in., *Sustainable Cities. Concepts and Strategies for Eco-City Development* (1992), Lutron Blassingame, *Sustainable Cities: Oxymoron, Utopia, or Inevitability?* (1998), Mike Jenks i Colin Jones, *Dimensions of the Sustainable City* (2010), Steve Egger *Determining a sustainable city model* (2006), William J. Mitchell i Federico Casalegno, *Connected Sustainable Cities* (2008). W przytoczonych pozycjach głównie zwraca się uwagę na złożoność problemu, jego niejednoznaczność a czasem nawet sprzeczność niektórych związanych z nim pojęć. Próba usystematyzowania wiedzy na temat zrównoważonych miast jest trudna, lecz należy uznać za budujący fakt, że istnieje wiele różnych dróg prowadzących do powstania zrównoważonej i trwałej przestrzeni miejskiej.

Koncepcja miasta zrównoważonego wpisuje się w nurt idei nowego urbanizmu, który propaguje wolniejsze tempo życia mieszkańców, tworzenie przestrzeni sprzyjających pieszej komunikacji oraz miejsc pracy dla lokalnej ludności [Wojnowska-Heciak 2012]. Wśród zasad postulowanych przez ten prąd ideowy wymienia się m.in. zagospodarowanie przestrzeni ulic sprzyjające ruchowi pieszemu, rozwój wysokiej jakości transportu publicznego i ścieżek rowerowych, różnorodność funkcji (w tym np. zróżnicowanie społeczne mieszkańców pod względem ekonomicznym, rasowym i wiekowym) oraz zwiększoną gęstość zabudowy [Paszkowski 2011]. Widoczna jest zatem dominacja zrównoważonego rozwoju i wielowymiarowe spojrzenie na przestrzeń miejską, prowadzące do tego, aby miasto stało się harmonijną przestrzenią pod względem społecznym, gospodarczym i środowiskowym,

zakorzenioną w takich kategoriach, jak sprawiedliwość, równość, zrównoważona konsumpcja czy odpowiedzialność ekologiczna.

Według Raportu Komisji Europejskiej miasto nie może być uznane za zrównoważone, w momencie kiedy jego rozwój nie przebiega równoległe w obszarach społecznych i ekonomicznych, tym samym prowadząc do równoważenia tych sfer [Mega 1996]. Przejawami integracji trzech systemów społecznego, gospodarczego i środowiskowego winny być m.in.:

- zmiana priorytetów w użytkowaniu ziemi przez stworzenie miasta zwarteo o niewielkim obszarze;
- promowanie transportu zrównoważonego, w którym dominującą rolę ma odgrywać rozbudowana sieć komunikacji publicznej oraz ruch rowerowy;
- korzystanie w jak największym stopniu z odnawialnych źródeł energii, a minimalizowanie wykorzystania zasobów nieodnawialnych;
- zminimalizowanie negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez zmniejszenie emisji dwutlenku węgla oraz ograniczenie występowania tzw. wysp ciepła;
- zapewnienie zdrowych i bezpiecznych warunków życia i pracy;
- równość społeczna i wspieranie walki z wykluczeniem społecznym, promowanie rolnictwa ekologicznego oraz wspieranie lokalnych gospodarstw rolnych;
- edukacja ekologiczna, w tym promowanie recyklingu i czystych technologii oraz przeciwdziałanie nadmiernej konsumpcji;
- podwyższanie świadomości ekologicznej, budowanie odpowiedzialności za środowisko naturalne, pomoc w zmianie zachowań na takie, które przyczyniają się do utrzymania wysokiej jakości ekosystemów miejskich [Eco-city Builders 2002; Mierzejewska 2008; Mitchell, Casalegno 2008; Roseland 1997].

Wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju w europejskiej przestrzeni miejskiej

Europa, a precyzyjniej Unia Europejska, już od dawna dąży do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju. Wiele państw europejskich w swoich politykach miejskich stara się uwzględnić zasady zrównoważonego rozwoju, odwołując się m.in. do Agendy 21. Istnieją jednak również głosy sprzeciwu, które wyrażają wątpliwości wobec do idei miast zrównoważonych. Ich autorzy podkreślają, iż szczególnie miasta europejskie w swojej historii odznaczyły się dużą presją na środowisko naturalne, czemu zawdzięczają intensywny rozwój gospodarczy, zaś hasła przekształcenia ich na proekologiczne

i prospołeczne są tylko propagandą ekonomiczno-medialną [Satterthwaite 1997]. W ramach UE podejmuje się jednakże starania, które mają na celu poprawę wizerunku miast starego kontynentu i zwrócenie uwagi na idee zrównoważonego rozwoju, czego dobrym przykładem jest inicjatywa co-roczonego wyboru Zielonej Stolicy Europy. Ten tytuł otrzymały już takie miasta jak Hamburg, Sztokholm, Vitoria, Nantes i Kopenhaga.

Miasta europejskie mogły także korzystać z pomocy finansowej za sprawą programów URBAN I (1994–1990) i URBAN II (2000–2006) w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Celem tych programów było promowanie i wdrażanie innowacyjnych strategii, umożliwiających zrównoważony rozwój ekonomiczny małych i średnich miast oraz wymiana doświadczeń w zakresie zrównoważonego rozwoju miast i obszarów miejskich UE. Europejskie inicjatywy skupiają się szczególnie na czterech podstawowych zadaniach:

- zwiększeniu dobrobytu gospodarczego i poziomu zatrudnienia w miasteczkach i miastach;
- promowaniu równości, włączenia społecznego i rewitalizacji obszarów miejskich;
- ochronie i poprawie stanu środowiska miejskiego w celu osiągnięcia zrównoważenia lokalnego i globalnego;
- przyczynianiu się do osiągnięcia dobrego rządzenia w miastach i upodmiotowienia struktur lokalnych [*Miasta przyszłości* 2011, s. 7]).

Sięgając jednak do niedalekiej historii, za pierwsze znaczące działania na rzecz zrównoważonego rozwoju miast w Europie można uznać sformułowanie Karty Europejskich Miast i Gmin w kierunku zrównoważonego rozwoju, która była pokłosiem konferencji zwołanej w 1994 r. W Karcie, oprócz wskazania standardowych priorytetów dla europejskich miast, tj. dążenia do postępu i rozwoju na drodze integracji trzech wymiarów: gospodarczego, społecznego i środowiskowego, znalazł się również zapis, iż każde z miast musi odnaleźć indywidualny sposób ich realizacji. Szczególnie w Europie widoczna jest różnorodność form miejskich z uwagi na zróżnicowanie krajobrazowe i klimatyczne oraz różnorodność kulturową.

Jednym z pierwszych i ciekawszych przykładów działań na rzecz łączenia ochrony środowiska ze społecznymi korzyściami dla mieszkańców jest dzielnica Berlina – Kreuzberg i tzw. projekt Block 103. Polegał on, w pierwszej fazie, na szkoleniu mieszkańców, którzy dawniej nielegalnie zajęli te budynki, do przekształcenia domów w nowoczesne, ekologiczne obiekty, w których następnie mogli zamieszkać i pracować [Mega 1996]. W skład Block 103 wchodziło 13 budynków, w tym 110 mieszkań i 20 sklepów, które były niezależne od scentralizowanych systemów zasilania, co przyczyniło się do obniżenia kosztów użytkowania lokali [Drapella-Hermansdorfer 2005].

Wielka Brytania była jednym z pierwszych państw europejskich, które zwróciło uwagę na kwestie zrównoważonego rozwoju miast, w szczególności na konieczność wprowadzenia rozwiązań proekologicznych do przestrzeni miejskiej. Doskonale obrazuje to przykład Poundbury, niewielkiego miasteczka w Kornwalii, zaprojektowanego z wykorzystaniem zasad nowego urbanizmu. Ich wyrazem jest dominacja zwartej niskiej zabudowy oraz charakterystyczne rozplanowanie miasta, z dominacją ruchu pieszego nad samochodowym [Paszowski 2011]. Nadmienić należy, że miasteczko zamieszkuje ok. 2 tys. osób z czego 1,5 tys. mieszkańców jest zatrudnionych w samym Poundbury. Powstały tam także budynki samowystarczalne i zeroenergetyczne, z wykorzystaniem m.in. paneli słonecznych i zbiorników do zbierania wody deszczowej, później wykorzystywanej np. do spłukiwania toalet czy podlewania ogrodów. W dalszych planach zakładany jest w Poundbury wzrost poziomu zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków czy też przez budowę biogazowni wykorzystującej technologię fermentacji beztlenowej [Poundbury Media Pack 2012].

Tymczasem w 2007 r. brytyjski rząd zainicjował program zakładania „ekomia- steczek”, polegający na budowie pięciu nowych miasteczek o minimalnej wielkości od 5000 do 10 000 mieszkań, spełniających ściśle określone wymogi środowiskowe i społeczne, m.in. zerową emisję dwutlenku węgla, budowę odpowiedniej infrastruktury oraz stworzenie nowych miejsc pracy. Wdrożenie programu możliwe było dzięki współpracy rządu, lokalnych samorządów i prywatnych deweloperów. Pierwsze cztery miasta, które zaakceptowane zostały przez rząd w 2009 r. w ramach projektu to: Whitehill-Bordon (Hampshire), St. Austell (Cornwall), Rackheath (Norfolk) oraz Nort West Bicester (Oxfordshire) [Lewandowska 2013, Arczyńska, Pancewicz 2010].

W Hiszpanii na północ od Logrono, stolicy regionu La Rioja, powstanie ekologiczne miasteczko Logrono Montecorvo. Przewiduje się, że miasto zajmie powierzchnię 56 ha i usytuowane będzie między dwoma wzgórzami oraz że znajdować się tam będzie 3000 domów wraz z całą dodatkową miejską infrastrukturą, w tym obiektami sportowymi, sklepami, biurami, restauracjami i terenami zielonymi. Budynki będą zajmować tylko 10% całkowitej powierzchni miasta, resztę stanowić będą parki publiczne i miejsca do produkcji energii odnawialnej (Etherington 2008). W Saragossie z kolei na byłych terenach wojskowych ma powstać Ecociudad Valdespartera, miejski obszar stosujący się do zasad zrównoważonego rozwoju. Wśród celów zakładanego przedsięwzięcia znalazły się m.in. oszczędność energii, stworzenie sieci parków i terenów zielonych z dużym potencjałem rekreacyjno-sportowym, podnoszenie jakości przestrzeni miejskiej, rozwój życia wspólnotowe oraz podnoszenie świadomości ekologicznej [Ecociudad Valdespartera 2006].

Szwecja prezentuje jako przykład dwa osiedla mieszkaniowe Hammarby Sjöstad w Sztokholmie i Western Harbour w Malmö powstałe na zrehabilitowanych terenach przemysłowych. Jednym z jego podstawowych założeń jest ograniczenie o połowę emisji zanieczyszczeń powietrza negatywnie oddziałujących na środowisko względem klasycznych osiedli lat 90. Western Harbour korzysta z własnych dostaw energii oraz systemu przetwarzania odpadów, a na dachach zamontowane są kolektory słoneczne. Samo Malmö chce być postrzegane jako miasto zrównoważonego rozwoju, za czym przemawiać mogą kampanie promujące m.in. picie wody z kranu, komunikację publiczną i ruch rowerowy oraz segregację odpadów [City of Malmö].

Estonia już niebawem będzie mogła pochwalić się własnym projektem eko-miasta, zaprojektowanego od podstaw i usytuowanego w sąsiedztwie Tallina. Eco-bay ma być budowane przez 10-15 lat w celu stworzenia przestrzeni miejskiej składającej się z budynków mieszkalnych, usługowych, szkół oraz sklepów spełniających wymogi europejskie, co do zastosowania alternatywnych technologii w budowie niskoenergetycznych obiektów użytkowych, czy opracowania i wdrożenia zielonych strategii rozwoju infrastruktury publicznej [Sustainable Masterplanning In The Nordic Region].

Jednym z najbardziej znanych i cenionych przykładów francuskich, z uwagi na wdrożenie zasad zrównoważonego rozwoju, jest Nantes. W 2013 r. zostało ono uznane za Zieloną Stolicę Europy, m.in. dzięki dążeniu do rozwoju zrównoważonych gałęzi przemysłu i inwestycji w energię odnawialną, za wysiłki włożone w zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i emisji dwutlenku węgla oraz za wysoką jakość transportu publicznego. Nantes było pierwszym miastem we Francji, które przywróciło do ruchu zlikwidowaną wcześniej sieć tramwajową. W mieście wprowadzono też gospodarkę odpadami nastawioną w głównej mierze na segregację odpadów i recykling. Zadbano też o zrównoważone wykorzystanie gruntów i walory przyrodnicze (60% powierzchni miasta stanowią obszary rolnicze oraz zieleni), w tym powiązanie terenów zieleni z położnymi w pobliżu obszarami Natura 2000 [Nantes-2013].

Podsumowanie

Z uwagi na fakt łatwiejszego monitorowania i kontrolowania zmian zachodzących w niewielkich przestrzeniach miejskich, wdrażanie na takim obszarze zasad zrównoważonego rozwoju jest zdecydowanie mniej skomplikowane. Nie oznacza to jednak, że duże aglomeracje nie są w stanie sprostać wyzwaniom jakie niesie za sobą zrównoważony rozwój. Wręcz przeciwnie, proces wdrażania wspomnianych zasad trwa jednak zdecydowanie dłużej i wymaga znacznie większego wysiłku planistycznego, politycznego, jak też znacznych nakładów finansowych. Przytoczone powyżej przykłady znamionują przywoływaną przez niektórych badaczy przestrzeni miejskiej tezę o więk-

szym znaczeniu kategorii miast zwartych, cechujących się zwiększoną gęstością zaludnienia, mniejszą odległością do punktów usługowych czy dominacją transportu publicznego, w porównaniu z kategorią miast zrównoważonych. Ostatecznie jednak te drugie są kategorią nadrzędną, zdecydowanie szerszą i docelową, wobec tych pierwszych.

Niniejsze przykłady wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju w przestrzeniach osadniczych są tylko niewielkim wycinkiem zmian zachodzących na europejskich obszarach miejskich. Zdają się one być zwiastunem poszukiwania harmonijnych relacji między urbanistyką a ekologią. Trudno przewidzieć, w jakim stopniu te koncepcje wpłyną na miasta przyszłości. Najważniejsze, że problem został zauważony, a wiele działań podejmowanych w sferze polityki miejskiej zmierza w stronę zrównoważonego rozwoju. Stał się on elementarną normą, do której odwołują się zarówno urbaniści, jak również politycy podczas kreślenia ram dla polityki przestrzennej. Ważne, aby wspomniane przykłady stały się modelami dla innych miast, a zasady zrównoważonego rozwoju przenikały całe środowisko życia.

Bibliografia:

- Arczyńska M., Pancewicz L., Miasto oszczędne – utopia, idea społeczna czy polityka miejska, *Czasopismo Techniczne*, Zeszyt 14, Rok 07 2010
- Blassingame L., Sustainable Cities: Oxymoron, Utopia, or Inevitability?, *The Social Science Journal*, Vol.35, Is. 1 1998
- Brozka K., Lewandowska A., Wzrost gospodarczy w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju, [w:] Kuczmarzka M., Pietryka I. (red.), *Problemy gospodarki światowej*. Tom III, Instytut Badań Gospodarczych i Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Toruniu, Toruń 2013
- City of Malmö. Sustainable City Development, www.malmo.se/English/Sustainable-City-Development.html, dostęp: 02.09.2013
- Drapella-Hermansdorfer A., Zielone osie i zielone pierścienie Berlina, *Teka Kom. Arch. Urb. Stud. Krajobr.* – OL PAN 2005
- Ecocity Builders 2002, www.ecocitybuilders.org/why-ecocities/the-solution/ecocity-definition, dostęp: 20.01.2013
- Ecociudad Valdespartera, www.valdespartera.es, dostęp: 26.08.2013
- Egger S., Determining a sustainable city model, *Environmental Modelling & Software* 21 2006
- Elle M., Nielsen S. B., Jensen J. O., Hoffmann B., The seven challenges of sustainable cities, COST C8 final conference on Sustainable Urban Infrastructure: approaches - solutions - methods. Trento, Italy: TEMI Editrice 2003
- Etherington R., Logroño Montecorvo Eco City by MVRDV and GRAS, 2008, www.dezeen.com/2008/09/27/logrono-montecorvo-eco-city-by-mvrdv, dostęp: 11.09.2013
- Haughton G., Hunter C., *Sustainable Cities (Regions and Cities)*, Taylor & Francis e-Library 2005
- Hens L., The challenge of the sustainable city, *Environment, Development and Sustainability* 12 2010
- Hull Z., Wprowadzenie do filozofii zrównoważonego rozwoju, [w:] Tyburski W. (red.), *Zasady kształtowania podstaw sprzyjających wdrażaniu zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo UMK, Toruń 2011
- Jenks M., Jones C. (red.), *Dimensions of the Sustainable City*, Springer 2010
- Lewandowska A., Nowe wizje miast w kontekście zrównoważonego rozwoju, *UNIwers* nr 4 2013

- Miasta przyszłości. Wyzwania, wizje, perspektywy, Komisja Europejska. Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2011
- Mega V., Our city, our future: towards sustainable development in European cities, Environment and Urbanization, Vol. 8, No 1 1996
- Mierzejewska L., Zrównoważony rozwój miasta: aspekty planistyczne, Biuletyn Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Seria Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna (5) 2008
- Mitchell W. J., Casalegno F., Connected Sustainable Cities, Mobile Experience Publishing, Cambridge, MA 2008
- Nantes-2013, www.ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/winning-cities/2013-nantes/index.html, dostęp: 26.08.2013
- Paszkowski Z., Miasto idealne w perspektywie europejskiej i jego związku z urbanistyką współczesną, TAIWPN Universitas, Kraków 2012
- Poundbury Media Pack 2012, www.princeofwales.gov.uk/sites/default/files/documents/Poundbury-MediaPackUpdateFeb2012.pdf, dostęp: 23.08.2013
- Roseland M., Dimensions of the eco-city, Cities, Vol. 14, No 4 1997
- Satterthwaite D., Sustainable cities or cities that contribute to sustainable development?, Urban Studies, Vol. 34, No 10 1997
- Szymańska D., Urbanizacja na świecie, PWN, Warszawa 2007
- Walter B., Arkin L., Crenshaw R., Sustainable Cities. Concepts and Strategies for Eco-City Development, Eco-Home Media, Los Angeles 1992
- Wojnowska-Heciak M., Urbanistyka krajobrazowa a gospodarowanie zasobami wodnymi, 2012 www.jakubheciak.pl/articles/woda.pdf, dostęp: 23.08.2013
- Sustainable Masterplanning In The Nordic Region, www.burohappold.com/fileadmin/uploads/bh/Documents/Capability_Statements/NordicMasterplanning.pdf, dostęp: 26.08.2013

– Miasto proekologiczne a miasto kreatywne, w poszukiwaniu wspólnego kształtu przestrzeni

KATARZYNA ZIELONKO-JUNG²

Wprowadzenie

Miasto proekologiczne to miasto, w którym zachowana jest równowaga między terenami zabudowanymi a otwartymi, które ma przyjazny mikroklimat i kontroluje ilość emitowanych zanieczyszczeń, miasto czerpiące energię ze źródeł odnawialnych, miasto z energooszczędnymi budynkami i obszarami zielonymi tworzącymi ciągle ekosystemy. Od kilkudziesięciu lat naukowcy i praktycy próbują odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób tworzyć takie miasta i modernizować już istniejące. Aspekt ekologii nakłada się na inne zagadnienia wpływające na funkcjonowanie i kierunki rozwoju miast. Jednym z nich jest koncepcja miasta kreatywnego, to znaczy tworzącego dobre warunki do życia i pracy tzw. klas kreatywnych, skupiających się na styku kultury, nauki i gospodarki. W artykule podjęto próbę zarysowania wspólnych celów kształtowania przestrzennego miast – tworzenia właściwych relacji ze środowiskiem naturalnym i sprzyjania kreatywności. Określono cechy wspólne i różnice obu tych koncepcji oraz sformułowano wnioski co do możliwości ich połączenia.

Kreatywność we współczesnym świecie

Pojęcia takie jak: „kreatywne gospodarki”, „kreatywne społeczeństwa” i „klasa kreatywna”, od kilkunastu lat tworzą obszar badawczy, który dotyczy współczesnej gospodarki i problemów społecznych. Kreatywność, a więc zdolność człowieka do pracy twórczej i rozwiązywania problemów w spo-

2 Dr inż. arch. Katarzyna Zielonko-Jung, Wydział Architektury, Politechnika Warszawska

— PODZIĘKOWANIA

Szczególne podziękowania za inspirację, dyskusje i wspólną pracę zarówno nad książką, jak i poprzedzającą ją konferencją Miasto - Sztuka - Nauka - Gospodarka należą się Katarzynie Juchniewicz z Fundacji Architektury oraz arch. Maciejowi Czeredysowi.

Wszystkie artykuły zawarte w książce uzyskały pozytywne recenzje w procesie podwójnie anonimowej recenzji. Autorzy oraz redaktor składają serdeczne podziękowania za wszystkie zgłoszone uwagi, wskazówki i opinie, które stanowiły cenną pomoc w przygotowaniu publikacji.

REDAKCJA NAUKOWA:

Katarzyna Sadowy

REDAKCJA JĘZYKOWA I KOREKTA:

Magdalena Malińska

RECENZENCI:

Teresa Słaby

Danuta Stawasz

Marta Sadowy

Agata Morka

Copyright by Fundacja Architektury 2014

Projekt graficzny i skład: RZECZYOBRAZKOWE.PL

WYDAWCA:

Biblioteka Res Publici Nowej

Fundacja Res Publica im. H. Krzeczkowskiego

Gałęczyńskiego 5

00-362 Warszawa

ISBN 978-83-935211-2-8

PUBLIKACJA WSPÓŁFINANSOWANA

PRZEZ FUNDACJĘ ARCHITEKTURY